

Suomen Nuorison Liiton Esitelmiä N:o 8

Mietelmiä vapaudesta

Kirjoittanut

M. Keränen

Helsingissä 1913

Kansanvalistusseura

Hinta 25 penniä

Suomen Nuorison Liiton Esitelmiä

on tähän asti ilmestynyt:

1. *Arvo Inkilä*, **Kansalaisopinnoista ja niiden järjestämisestä.** 25 p.
2. *Santeri Alkio*, **Työn järjestämisestä nuorisoseuroissa.** 25 p.
3. *Tilda Löthman*, **Suosi kotiteollisuutta!** 25 p.
4. *Niilo Liakka*, **Suomen nuorisoseuraliike.** 25 p.
5. *Kustaa Hautamäki*, **Pöytäkirjain ja arkiston hoito nuorisoseuroissa.** 25 p.
6. *F. A. Hästesko*, **Kotiseutututkimus nuorisoseuroissa.** 25.
7. *Viljo Hytönen*, **Itseopiskelun merkityksestä ja kehittämisestä yleiseksi kansanliikkeeksi.** 25 p.

Mietelmiä vapaudesta.

Kirjoittanut *M. Keränen.*

Nuorisoa usein verrataan kevääseen. Vertaus onkin jokseenkin sattuva. On paljon yhtäläisyyksiä kukkivan kevään ja kukoistavan, terveen nuoruuden välillä. Molemmat ovat kauniita, herttaisia lupauksia kaikesta siitä hyvästä ja kauniista, jonka myöhemmin uskomme ja toivomme toteutuvan.

Yhtäläisiä ovat nuoruus ja kevät siinäkin, että niissä ilmenee paljon epämääräistä ja, tekisi mieli sanoa, haparoivaa. On ikäänkuin sisäinen voima kuohuen pyrkisi näkyviin melkein pä millä tavoin hyvänsä. Mutta luonnossa vallitsevat omat lakinsa, joiden mukaan kaikki lopulta muodostuu. Keldon kukka ei voi sanoa: tänä vuotena haluan kukkalehteni toisennäköisiksi kuin ennen. Peruna ei voi päättää: tänä kesänä kasvatankin nauriin ja naatin juurimukulan. Niillä on kummallakin luonnon taloudessa oma tehtävänsä, jonka korkein tahto on niille määrännyt. Sitä ne maailman kaikkeudessa lukemattomien muiden kasvien ja eläinten kanssa vuodesta vuoteen uskollisesti suorittavat.

Ihminen ei ole näin sidottu. Henkensä avulla voi hän omaa kehitystään ja elämäänsä ohjailla. Hän voi erilaisten asiain joukosta valita sen, mikä häntä miellyttää. Hän voi päättää tehdä jotakin. Voipipa päättää olla tekemättäkin. Ihminen on vapaa näin menettelemään.

Varsinkin nuoriso, jonka suonissa elonesteet voimakkaana kuohuvat, tuntee erityistä tyydytystä siitä, että on vapaa. Sen mieli pahoittuu, jos nuorison toiminnalle esteitä asetellaan. Se käsittää rajoitukset vääryydeksi. Nuorison on vaikea

ajatella muuten kuin siten, että sen jalkojen juuressa on koko maailma odottamassa vaan nuoren ottajan kättä, puhuaksemme kuvaannollisesti. Vapaudelle joko ei huomata tai ei halutakaan ajatella mitään rajoja.

Vuodet vierivät. Nuorison on pakko huomata, että paljon, aivan paljon kaikesta siitä, mitä on mielessään kuvitellut, onkin ollut haaveita, joilla elämän todellisuudessa ei ole sijaa. Onnellinen se, joka ymmärtää toimintahalunsa ohjata mahdollisuuksien rajoihin. Mutta kaikkien kehitys ei kulekaan näin tasaisesti. Monet katkeroituvat, kun elämässä ilmenee pettymyksiä, kun toiveet eivät toteudu. Ne kyllästyvät kotoisiin oloihin ja esi-isien elinkeinoin. Vieraat olot kaupungeissa, tehtaissa ja muissa maissa alkavat kangastaa ajatuksissa onnen sijoina. Muutetaan sinne ja — petytään taaskin. Ei löydy paikkaa, missä ei olisi ikävyyksiä, missä ei kohtaisi hyvinkin masentavia pettymyksiä.

Mistä johtuvat nämä ikävyydet?

Sytä voi olla useitakin, mutta eiköhän niistä tärkein ole se, ettei ole ajoissa opittu ymmärtämään inhimillisen toiminnan rajoja. Sillä sellaista vapautta, jota nuorison usein kuulee mielessään kuvittelevan, ei ole. N. s. täydellinen vapaus, josta usein puhutaan ja josta runoilijat laulavat, on vaan virvatuli, joka sammuu juuri silloin, kun sen luokse luulee päässeensä. Niinpä nuoruuden unelmat eivät ole täysipätöisiä muulloin kuin silloin, kun ne voidaan todellisuuden mukaisiksi sovitaa. Niillä on kyllä nuorison henkisessä kehityksessä tärkeä tehtävä. Pitää melkein aina paikkansa se väite, että nuorista, joka ei mielessään mitään kuvaile eikä mihinkään innostu, ei mitään tulekaan. Mutta nämä kuvitelmat ja suunnitelmat ovat vaan ehdotuksia, jotka kaipaavat elämän kypsyttämistä. Sen tähden on nuorison opittava tuntemaan elämän todellisuutta. Sen on ajateltava niitä rajoja, joiden sisäpuolelle inhimillinen vapaus sulkeutuu. Niiden tunteminen ei nuoruutta turmele. Päinvastoin tulemme näkemään, kuinka todellinen vapaus löytyy siten, että tunnemme vapauden rajat.

Käymme nyt näitä rajoja katselemaan.

Aluksi täytyy meidän huomata, että vapaus on niin laaja-alainen käsite, ettei tässä voi tulla puheeksi kaikki sen muodot ja niiden rajat. Me katselemme sitä kansan nuorison kannalta

etukädessä, mutta koskettelemme myöskin yleensä inhimillisiä oloja, ainakin osittain.

Kun ajatellaan inhimillistä toimintaa, niin sillä on kaksi rajaa, joitten yli ei voi kukaan päästä. Toisen, alkukohdan muodostaa syntymähetki, toisen, päätepisteen, määrää elämän loppu, kuolema. Näiden ääriviivojen välille täytyy jokaisen ihmisen persoonallisen toiminnan supistua. Kaikki suunnitelmat, joitten toteuttamiseen tarvittaisiin pitempi aika, ovat utukuvia, vailla todellisuuden pohjaa. Ne eivät siis voi missään tapauksessa toteutua.

Mutta tästäkin rajoitetusta ajasta täytyy meidän vielä tinkiä melkoinen osa pois. Ihmis-elämässä on näet kaksi aikakautta, jolloin emme voi toimia oman heikkoutemme takia. Ne ovat lapsuus ja vanhuus. Aikaan nähden emme voi siis ajatella itseämme toimikykyisiksi muulloin kuin nuoruuden ja kypsyneen iän eli miehuuden aikana. Ja sekin sairauksien ja aikaisen kuoleman takia saattaa supistua aivan lyhyeksi. Pienet ovat siis todellisuudessa yksityisen ihmisen aikamahdollisuudet. Viisaasti tekee se, joka järjestää elämänsä näitä seikkoja silmällä pitäen. Hän ei silloin tavoittele tuulentupia, vaan elää selvän todellisuuden pohjalla.

Mutta vapauttamme rajoittavat monet muutkin voittamattomat esteet. Niitä ymmärtääksemme tarkastelemme aluksi luonnon tilassa elävän ihmisen, raakalaisen, oloja, koska niissä näemme inhimillisen elämän alkuperäisimmässä muodossaan.

Tyyne meren lukemattomien saariryhmien joukossa on eräitä, joissa ilmanala on mitä suotuisin. Asukkaitten ei tarvitse paljoakaan ponnistella saadakseen hedelmäpuista yksinkertaisen ravintonsa. Vähäiset ovat myöskin leudon ilmanalan takia pukuhuolet. Niissä oloissa on kai ihminen vapaa? Katsokaamme!

Ensinnäkin on täälläkin vallalla se aikaraja, josta juuri puhuimme. Sen lisäksi on monia muita vapautta rajoittavia seikkoja. Ihminen on sielläkin riippuvainen omista tarpeistaan. Vaikka ravinnon saalis onkin helppo ja tarpeet aivan vähäiset, niin niitä ei voida unohtaa. Sikäläisen alkuasukkaan toiminta on sidottu ravinnon hankkimiseen suurimmaksi osaksi. Sen lisäksi tulee hänen avuttomuutensa monissa suhteissa. Niinpä ei hän voi ajatellakaan lähteä matkalle esim. Eurooppaan,

koska häneltä puuttuu taitoa ja keinoja rakentaa riittävän suuria laivoja, joilla uskaltaisi uhmata valtameren myrskyjen vaaroja. Tällainen alkuasukas on suoraan sanoen oman avuttomuutensa vanki. Onni on, ettei hän sitä vankeutta tunne. Tietämättömyydessään alistuu hän sikäläisten olojen alle ymmärtämättä parempaa toivoakaan. Ja jos joskus sattuu katovuosi, niin hän kuolee avuttomana nälkään. Eihän hän tunne niitä apukeinoja, joilla sivistynyt kansa itseään nälän vaaroilta suojelee.

Me päätämme tämän johdosta, että tällaisella alkuusukkaalla on Ryllä hänelläkin vapautensa, mutta sille asettaa sängen ahtaat rajat hänen riippuvaisuutensa luonnosta ja — oma tietämättömyytensä.

Useimmat lienevät lukeneet Pohjois-Ameriikan ruohoaavikkojen intiaaniheimoista. Muistan poikasena ihastuneeni lukiessani kuinka ne villeillä hevosillaan ajaa karahuttivat puhvelihärkäin kimppuun ja niitä nuolillaan ja kirveilläään ravinnokseen surmasivat. Ja kun ne kokoontuivat heimoina wigwameistaan, teltoistaan, neuvottelutulen ääreen rauhanpiippua polttamaan, niin tuntuipa siltä, että siinä olivat aron vapaat pojat asioistaan vapaasti päättämässä. Mutta olivatkohan ne todellakin vapaita?

Ne rajoitukset, joista olemme edellä puhuneet, täytyy soveluttaa heinäaavikkojen intiaaneihinkin. Kun puhvelilaumat alkoivat loppua ja riista metsissä ja vesissä vähetä, astui vaskenkarvaisen intiaanin wigwamiin vieras, jolle ei voitu mitään. Se vieras oli nälkä. Sen lisäksi heimojen välinen verivihollisuus kahlitsi heimon jäsenten liikkumisvapauttakin. Ei voinut olla koskaan varma, minkä pensaan takaa singahti äänettömästi hiipivän vihollisen tappava nuoli tai lensi rintaan väkevän käden heittämä sotakirves. Intiaanin koko elämä oli lakkaamatonta sotaa ja vihollisen viekkauksen viekkauksella voittamisyrityksiä. Kun valkoihoiset veivät intiaaneille ampuma-aseita ja tulivettä — viinaa — alkoivat heimot nopeasti hävitä. Villin luonnon lapsen intohimot sytytti alkoholi-myrry sellaiseen liekkiin, ettei se voinut päätyä muuhun kuin koko rodun turmioon. Niillä ei ollut henkistä voimaa kohota juomapahetta hallitsemaan.

Näillä raakalaisilla, joitten vapaus näytti niin rajattomalta,

oli siis rajansa niilläkin: ne olivat luonnon, verenhimon ja intohimojensa kahleissa. Siihen tuli vielä lisäksi taikausko, joka ohjasi henkiset voimat aivan ahtaaseen uraan. Meidän täytyy siis merkitä, että n. s. luonnonkansojen vapaus, niin suurelta kuin se meistä usein näyttääkin, on jokseenkin ahtaalle rajoitettu. Se, mitä ne itse vapautenaan pitävät, ei ole juuri mitään muuta kuin erinäisten perintötapojen ja villien intohimojen orjallista palvelemista.

Luonnontilassa elävien kansojen keskuudesta emme siis löydä n. s. täydellistä vapautta. Siitä riittänevät edellä esitetyt piirteet todistukseksi. Siirrymme nyt tarkastamaan muutamin piirtein sivistyskansain, lähinnä tietysti oman maamme oloja.

Niin meillä kuin muissakin sivistysmaissa on lukuisa joukko kaikenlaisia yksilön vapautta rajoittavia määräyksiä. Ne voidaan jakaa kahteen ryhmään. Toiseen luumme lait ja asetukset toiseen taas kansalaisten keskuudessa vallitsevat siveelliset lait, jotka, vaikka eivät olekaan kirjoitettuja, kuitenkin elämän yleiseen kulkuun hyvinkin tuntuvasti vaikuttavat.

Tässä ei saata tulla lakien ja asetusten luonne ja tarkoitus laajemmin puheeksi. Tyydymme vaan mainitsemaan, että niissä yleensä joko käsketään tekemään jotakin taikka kielletään jotakin tekemästä. Kummassakin tapauksessa määrätään sille, joka ei lakia seuraa, rangaistus. Me emme siis lakiin nähden saata asettua muulle kuin tottelevaisuuden kannalle, jos tahdomme lain määräämiä rangaistuksia välttää. Persoonallisesta vapaudesta joko seurata lakia tai olla seuraamatta ei siis voi olla puhuttakaan. Mutta juuri siitä, kun kaikkien on pakko lakeja totella, syntyy rauhoitettu tila, jota jokainen saa lain määräämissä rajoissa vapaasti hyväkseen käyttää. Tätä voimme nimittää lainalaiseksi vapaudeksi. Verrattuna luonnonkansojen lain puutteeseen on se onnellisempi tilanne. Lain puute näet johtaa melkein aina siihen, että väkevampi heikompiin sortaa. Tätä sivistyskansat tahtovat estää. Ne rajoittavat yksityisen mielivaltaista vapautta saadakseen säilytetyksi yleisen vapauden lainalaisena.

Siveellisten lakien tarkoitus on jokseenkin sama. Niissäkin väärä kielletään, oikein tekemään kehoitetaan. Emme siis voi vapautta ulottaa niin pitkälle, että tekisimme jotakin minikä tiedämme vääräksi. Sitäpaitsi asettavat nämät lait meille kai-

kenlaisia velvollisuuksia. Mitä et tahdo itsellesi tehtävän, sitä elä tee toiselle, kuuluu eräs tämän lain määräyksistä, joka on usein tavallisten lakienkin johtavana ajatuksena. Se määrää suhdettamme naapureihimme eli, laajemmin sanoen, lähimmäisiimme. Mutta vieläkin pitemmälle ne menevät. Ei esim. ole siveellisesti oikein, jos nyt elävä sukupolvi hävittäisi kaikki elämisen ehdot seuraavalta sukupolvelta. Miksi ei? Siksi, että aivan pieni on se osa, jonka me persoonallisesti voimme lisätä yleiseen hyvinvointiin. Se on vähitellen vuosisatojen kuluessa kehittynyt nykyiselle asteelleen. Kun edelliset sukupolvet ovat nykyiset edut ja oikeudet jopa henkensä hinnallakin meille säilyttäneet, on siitä siirtynyt meille siveellinen velvollisuus koettaa tehdä samoin, voidaksemme jälkeläisillemme jättää paremmat edut kuin itsellämme oli.

Siveellisten lakien kannalta on siis aivan väärin, jos joku polttaisi perimänsä talon ajatellen, että se on hänen omansa. Ja väärin se olisi yleisenkin lain kannalta. Se määrää henkilön, joka ei voi omaisuuttaan järjellisesti hoitaa, holhouksen alaiseksi. Se onkin aivan oikein. Sillä samoin kuin me olemme velvolliset kaikella kunnioituksella käyttämään edellisten sukupolvien saavutuksia, samoin olemme velvolliset kunnioittamaan ja hyvin hoitamaan vanhempiemme jättämiä peruja. Sitä paitsi voi meillä kullakin olla persoonallisia velvollisuuksia jälkeläisiimme nähden. Emme siis voi väittää, että saisimme omaisuuteemme nähden menetellä miten milloinkin sattuu. Se olisi sekä siveetöntä että järjetöntäkin, mikä ei sivistyneelle ihmiselle sovellu. Mikäli järjellisemmin me voimme elämämme järjestää sikäli lähemmäksi oikeata me pääsemme. Sillä se, mikä on järjellistä, ei saata olla väärää. Mutta se, mikä ei ole väärää, se on myöskin siveellistä. Näin me toteutamme siis siveydenkin vaatimuksia.

Mutta nyt voidaan jo kysyä, mikä on se persoonallinen vapaus, joka sivistyneessä yhteiskunnassa yksityiselle jää? Olemmehan juuri maininneet, kuinka monenmoiset säädökset toimintaamme rajoittavat. Saattaako sille, joka niitä kaikkia pyrkii täyttämään, jäädä enää alaa, jolla hän voisi persoonallisesti tekonsa määrätä?

Vastaamme, että jokaisella on lainalainen vapautensa, mikä Suomessa, jossa kaikki ovat lain edessä samanarvoiset, on kai-

killä yhtä suuri. On kaikenlaisia etuja ja kansalaisoikeuksia. Niiden käyttämisessä pääsee persoonallisuus vaikuttamaan*) Tässä emme kuitenkaan voi ruveta näitä etuja ja oikeuksia luettelemaan. Se ei esitykseemme kuulu. Siirrymme sensijaan siveellisten lakien alalle. Niiden seuraaminen yleensä on persoonallisen päätännön varassa. Asian valaisemiseksi otamme muutamia esimerkkejä.

Kaksi nuorta miestä käy maantietä pitkin ja saapuu joen yli vievälle sillalle. Sen käsipuuhun leikkaa toinen kuvia, joiden laatua emme voi ruveta selittelemään. Toinen menee käsipuuta leikkelemättä ohi.

Kysymme: kumpi näistä kahdesta menetteli siveellisesti oikeammin? Kumpi niistä on katsottava vapaammaksi? Jättämme vastauksen lukijan annettavaksi.

Kaupungissa on kapakka. Sen ohi kulkee kansaa kaikenlaista. Suurin osa käy reippaasti kapakan sivu. Mutta joukossa on sellaisiakin, joiden käynti kapakan lähellä alkaa hidastua. Ne seisautuvat ovella, vilkaisevat ympärilleen ikäänkuin arkaillen tai häveten ja — astuvat sisään.

Kysymme taaskin: kummat olivat vapaampia, nekö, jotka astuivat ohi, vai nekö, jotka eivät voineet olla sisään menemättä?

Levitetään huhua, joka häpäisee nimeltä mainittua henkilöä. Sitä sekä mielellään kuunnellaan että kerrotaan muillekin. On sentään joukossa sellaisiakin, jotka kysyvät, onko huhu totta. Ne tahtovat tietää, mihin tosiasioihin se perustuu. Pitävätpä vielä vääränä huhun levittämisen eivätkä suostu itse siihen.

Kysymme vieläkin, voiko tässä olla puhetta vapaudesta ja sen käyttämisestä? Ja kummat ovat katsottavat vapaammiksi: nekö, jotka epävarmaa ja häpäisevää huhua levittivät, vaiko ne, jotka sitä epäilivät eivätkä suostuneet sen levittäjiksi?

On nuorisoseuralla iltama. Sen ohjelmassa on yhtä ja toista arvokasta, mutta ei ole lopuksi tanssia. Lähettyvillä sattuu olemaan samoihin aikoihin iltama, jonka tärkeimpänä ohjelmanumerona on tanssi. Jotkut seuran jäsenet ovat kahden vaiheilla. Eivät oikein tarkoin tiedä kumpaan iltamaan menisivät. Lähenee lopuksi lähdön aika. Toiset näistä epävarmoista me-

*) Tässä emme ota lukuun sellaisia henkilöitä, joiden lainalaista vapautta on rikollisten tekojen takia supistettu.

nevät sittenkin seuran iltamaan, mutta toiset sensijaan suuntaavat matkansa tanssi-iltamaan.

Nuoret lukijat voivat helposti päättää, soveltuuko tässä puhua persoonallisesta vapaudesta ja sen käyttämisestä. Jos lukijat ajattelevat niin kuin kirjoittaja, niin saatamme kysyä: kumpaan iltamaan menijöitä pitäisi katsoa vapaammiksi?

Mutta riittäkööt jo esimerkit. Lukijat epäilemättä keksivät niitä helposti lisää. Kun tämän tapaisia asioita rupeaa ajattelemaan, huomaa kyllä, että elämän vaiheissa esiintyy yhtämitta tapauksia, joissa ihmisen vapauden oikea tai väärä käyttäminen on kysymyksessä. Silloin on tunnettava, mikä on vapautta mikä taas tavalla tai toisella vapauden puutetta, jopa orjalaisuuttakin. Tästä on meidän vielä muutama sana lausuttava.

Se lainalainen vapaus, johon edellä viitattiin, on sopiva kuva siitä vapaudesta, mikä ihmisellä yleensä voi olla. Se asettaa kaksi ehtoa: joko seuraamme lain määräyksiä tai asetumme niitä vastaan. Järkevä ihminen asettuu lain kannalle, koska hän juuri sillä tavalla säilyttää oman vapautensa. Vapaaehtoisesti luopumalla mielivaltaisesta vapaudesta, joka ei yhteiskunnassa sovellu, päästään sellaiseen vapauteen, joka sopii kaikille kunnan kansalaisille. Niin saamme myöskin käytettäväksemme kaikki ne edut ja oikeudet, jotka yhteiskunta jäsenilleen takaa. Yksilön oma etu vaatii siis asettumaan yleisen edun kannalle.

Aivan samansuuntainen tilanne kohtaa meitä siveellistenkin lakien alalla. Rajoittamalla vapauttamme niin, että luovumme tekemästä siitä, minkä tiedämme vääräksi, vapaudumme myöskin siitä vallasta, jolla paheet, intohimot ja huonot taipumukset ihmisiä orjuuttavat. Näin oppimalla tuntemaan vapauden rajat saavutamme sellaisen vapauden, joka on maailmassa korkeinta. Sillä sellainen ihminen, joka henkensä ylevyydellä kohottautuu kaiken alhaisen ja huonon yläpuolelle, ei ole minkään paheellisen pyrkimyksen palvelija. Häntä ei ohjaa mikään muu kuin hänen oma, vapaa tahtonsa tehdä oikein. Tällä asteella on ihminen niin vapaa, että ei mikään maailman mahti kykene hänen henkeensä kahlitsemaan. Senpä tähden voimmekin sanoa, että korkeimman vapauden on saavuttanut se, joka on oppinut omia huonoja taipumuksiaan hallitsemaan.

Kansalaisen Opintokirjat.

Tämännimisen Kansanvalistusseuran itsekseen-opiskelijoita varten julkaisemien kirjain tarkoituksena on järjestää suomalaista kirjallisuutta opintotarkoituksiin sopiviin ryhmiin, erottaa arvokas kirjallisuus arvottomasta ja esittää sekä alkaville että varttuneemmille asteille soveltuvia opintokursseja.

Kansalaisen opintokirjoja on tähän asti ilmestynyt 3 vihkoa, joista 1. jo toisena täydennettynä painoksena.

I. Humaniset tieteet. 2. painos. 94 siv. 1 mk. Sisältää neuvoja itseopintoihin uskontotieteen, filosofian, kasvatusopin, Suomen ja yleisen historian, valtiotieteen ja valtio-oikeuden, kansantaloustieteen, työväenkysymyksen, alkoholitutkimuksen, suomenkielen, suomalaisen kansanrunouden, koti- ja ulkomaisen kaunokirjallisuuden sekä kuvaamataiteiden aloilta E. Kailan, Z. Castrénin, M. Soinisen, K. R. Melanderin, R. Erichin, L. Harmajan, V. Voionmaan, M. Helenius-Seppälän, H. Ojansuun, K. Krohnin ja V. Tarkiaisen laatimia.

II. Luonnontieteet ja terveysoppi. 51 siv. 60 p. Sisältää neuvoja ja opastuksia itseopintojen järjestämiseen tähtitieteen, fysiikan, kemian, geologian, maantieteen, kehitysopin, kasvitieteen, eläintieteen, terveys- ja sairaanhoidon aloilta A. Kuusen, G. Melanderin, W. Bonsdorffin, I. Leiviskän, A. J. Siltalan, J. E. Aron ja Konr. ReijoWaraan laatimia.

III. Maanviljelijän Opintokirja. 92 siv. 1 mk. Sisältää opastuksia itseopintoihin, maanviljelysopin, suonviljelyksen, maatalouskoneiden ja työaseiden, puutarhanhoidon, metsätalouden, karjanhoidon ja meijerialouden, eläinlääkinnän, siipikarjan ja mehiläishoidon, kalastuksen, käsitöiden ja kotiteollisuuden, maatalousopin, maanomistuksen, maanjako- ja verotusolojen, maataloudellisen osuustoiminnan ja yhteiselämän aloilta S. Liipolan, E. A. Malmin, A. Käryn, B. W. Heikelin, A. B. Helanderin, S. A. Sohlmanin, E. von Konowin, K. Gummeruksen, M. Ilkan, I. M. Walleniuksen, L. Mäkisen, H. Paavilaisen, J. Harvion, Hedvig Gebhardin ja A. Alpolan laatimia.

Pääkirjoituksenaan julkaisemassaan laajemmassa arvostelussa lausuu *Kaleva* sarjasta m. m.: »Tämä Kansanvalistusseuran julkaisu on sitä tervetullempi kuin suomenkielinen kirjallisuus kasvaessaan ja lisääntyessään kaiken arvokkaan ohessa viime aikoina näkyy luovan niin surkean paljon ala-arvoista, joka ei voi muuta kuin yhä alentaa sitä alhaista sivistystasoa, jolla suurin osa kansaamme on. — — — Nämä kirjaset tulevat olemaan hyvänä oppaana ei ainoastaan yksityisille, vaan myös kaikille edistysseuroille ja kansanjärjestöille, jotka järjestävät opintopiirejä keskuuteensa.»

Erinomaisia apuneuvoja

kirjoja kirjastoihin, itseopintoihin y. m. valitessa ovat Kansanvalistusseuran lukuisien kansanvalistuksen ystävien ja kirjallisuuden tuntijain myötävaikutuksella julkaisemat

Arvostelevat luettelot suomenkielisestä kirjallisuudesta, joita on ilmestynyt:

1. **Uskonoppi, kirkkohistoria ja hengelliset lukukirjat** (arvosteluja n. 200 kirjasta). Hinta 75 p.

2. **Oikeustiede, yhteiskuntaoppi ja tilastot, maantiede ja matkakertomukset, historia ja kotiseututieto** (n. 300 arvostelua). 1 mk. 50 p.

3. **Kaunokirjallisuus** (suorasanainen), **runous, näytelmät, lasten- ja nuorisonkirjat** (n. 800 arvostelua). 3 mk.

Vuoden 1903 lisävihko (n. 130 arvostelua). 75 p.

Vuosien 1904—05 lisävihko (n. 300 arvostelua). 1 mk. 50 p.

Kaikki osat yhteissiteessä 10 mk.

Arvokkaita valistuskirjoja:

Kirjastot ja kansankasvatus, kirj. *Walfrid Palmgren*. Erinomaisen innostuttava, kuvitettu esitys kirjastoliikkeen varsinaisen kotimaan, Amerikan Yhdysvaltain sivistysoloista ja kirjastojen erittäin suuresta merkityksestä siellä. Kuvit. 2 mk., sid. 2 mk. 50 p.

Satakunnan Sanomat: »Kirja on sellainen, että jokaisen valistustyöntekijän ehdottomasti täytyy siihen tutustua. Ja kaikille muillekin kansalaisille se on perin hyödyllinen. Elävästi se todistaa, kuinka paljon takapajulla me valistusasioissa olemme siitä, mihin Amerikassa, tuossa käytännöllisyyden luvatussa maassa, on päästy.»

Sata vuotta Suomen sivistyselämää. 168 siv. 1: 75, sid. 2: 50. — Valittujen asiantuntijain lämmöllä ja lennolla kirjoittama kerrassaan ansiokas Suomen 19:nneen vuosisadan pienoishistoria, joka mielenkiintoisesti ja viehättävästi esittää eri puolia kulueneen vuosisadan suomalaisesta viljelyshistoriasta. Ainoa alallaan. »Tosiaankin sangen tervetullut jokaiselle suomalaiselle». (Aamulehti).

Suomalaista sivistystaistelua 1858—1908, kirj. *Viljo Hytönen*. 112 siv. 1: 25. — Jos mikä niin juuri tämä kirja on omiaan kansallisuuttamme uudelleen uhkaavina aikoina terästämään kansallista tahtoa ja luomaan mieliin tulevaisuuden huottamusta. »Harvoin on pieniä kirjoja tällaisista asioista, joilla on tämän kirjan ansiot». (Uusi Suometar).

Näköispainos, Kvs-säätiön Arkisivistyksen
digikirjasto

Digitoitu Suomen tiedekustantajien liiton
Kopiosto-korvauksista myöntämällä apurahalla.

Alkuperäinen julkaisu:

Mietelmiä vapaudesta / kirjoittanut M. Keränen.
(Suomen Nuorison Liiton Esitelmiä ; 8)
Helsingissä : Kansanvalistusseura, 1913.
(Helsingissä : Raittiuskansan Kirjapainossa, 1913)
(FI-MELINDA)002490170 20220922041505.0

YKL 17.3

esitelmät; moraali; vapaus

ISBN 978-952-7533-17-8

URN:ISBN:978-952-7533-17-8

Kvs-säätiö (Kansanvalistusseura sr)
Helsinki 2022